

Hónapló

Parászka Boróka

Tíz év múlva

Meztelenül álltam az öltözőfülke homályában, amikor a sivalkodás elkezdődött. Nem tudtam eldönteni, hogy valami váratlan szerencsétlenség történt, tűz ütött ki, vagy csőtörés van, esetleg verekedés robbant ki a csendes uszodai folyosón. Vagy csak a hiába várt tavasz miatt évődnek, kacarásznak, gurgulásznak az egymást ugrató nők és férfiak. Azt sem tudtam, mi a jobb, ha hamar kirohanok a szűk, magamra zárt térből a törölközőmet magamra csavarva, vagy kivárom, amíg elcsendesül körülöttem a tér. Álltam, tanács-talanul, egyik lábamról a másikra billegve, amikor lassan kitisztult, mi folyik körülöttem: egy beszélni épp alig tudó gyerek sivalkodott: „Betörnek a cigányok, segítség, betörnek a cigányok!” – kiabálta románul, selypegve. A körülötte lévő szülők kacagtak rajta, mint amikor a tudatlan gyermek valami illetlen, de nagyon kedves és vidám dolgot mond ki, mit sem sejtve arról, hogy ugyanezt a felnőttek már bajosan mondhatnák hangosan. A dörmögő férfiak és az orr- és fejhangan sipákoló nők egyszerre babusgatták és noszogatták a totyogót: cigányozzál még, aranyom, egy kicsit, egyem meg azt az anybalbögyörő aprócska kis lelkét, hát nem édes? – ezt üzenték az el-elkapott hangfoszlányok, hangsúlyok.

A lábam körülött felgyűlt alaktalan tócsára meredtem: a medence klóros vize csöpögött a fürdőruhámból, a hajamból, mintha kínomban odapisiltem volna. Betörnek a cigányok, a cigányok! – kiabálta egyre hangosabban a gyerek, most már értette, hogy valamit nagyon ügyesen csinál, hogy dicséretet kap érte, és szerepel. Elgémberedve, lassan tudtam csak a ruháim után nyúlni, magamra rángatni, amit lehet: mégis inkább menekülni kéne ebből a kalickából, gondoltam, de úgy tűnt, a gúnyos, elégedett nevetés alatt, órákba telt, mire kinyitottam az öltöző ajtaját. Kint aprócska, bongyor hajú gyereket pillantottam meg, cigányozva pukedlizett a közönségének. Őt állták körül a felnőttek: fürdőruhákba csomagolt hurkanők, sörhasak, epilált, ondolált, géllakkozott, körömgombás, hátgerinc-ferdüléses, úszóbérletes polgárok – emberek.

Néhány lépésre tőlük toporogtak, mint valami riadt verebek, a „támadók”: köztük is volt hasas, görbe, és volt deli, vállas – férfiak mind. Cigányok. Rájuk kiabáltak, rajtuk nevettek, mintha ott sem lettek volna. Nekik nem jutott öltözőfülke a kétórás úszóprogram után, mert ők csak akkor mehetnek be a ki nem mondott, le nem írt házirend szerint, ha a fehér polgárok már mind kényelmesen felöltöztek, és elhagyták az uszodát. Addig csöpögve, vizesen, dideregve az öltözők előtt, a helyükön, várniuk kell a sorukra. Egyikük óvatlanul és a fehér polgárok iránti tiszteletről megfeledkezve bekopogott az egyik öltöző ajtaján – ekkor kezdett el kiabálni a kisgyerek, és ekkor indult el a nevető lincselés.

A roma férfiak megpróbálták együtt nevetni a rajtuk nevetőkkel. Volt, aki az óvatlanul kopogót rángatta, és szidta, milyen illetlen és türelmetlen. Megpróbálták úgy tenni, mintha nem ott állnának, ahol, nem azok volnának, akik, és azok is mások lennének, akik rajtuk nevetnek és a cigányozós gyerek buksiját simogatják. Egy sötét tekintetű férfi állt csak a háttérben némán, kezeit melle előtt összekulcsolta. Úgy támasztotta a falat, mint valami görög szobor, mintha az egész épület az ő vállain nyugodna, mintha rajta múlna: összedől-e ez a kóceráj, mindenkit maga alá temetve, vagy tartja tovább a tarthatatlant rendületlenül. Az ő sötét tekintetét követtem, neki biccentettem: menjen csak nyugodtan, „soron kívül” be az én öltözőmbe. Szép férfi – gondoltam, és azonnal elöntött a szégyen, hogy ebben a ricsajban, ebben a fullasztó emberi kígyózásban is tudok erre gondolni. A méltóságát szerettem volna visszaadni neki – nevetséges módon valószínűleg ez munkált bennem, ahogy ott ugráltam a félig felhúzott zoknimban, a lecsúszott sliccimmel, klóros víztől égnek meredő hajjal. Menjen csak, intettem, kósza emberi, női öntudattal.

Az uszoda előtt bandukoltam már, amikor hatalmas autó húzott mellém. Új, fényes, igazi luxuskocsi, sosem ültem még ilyenben. Az öltözők előtt látott sötét tekintetű férfi nézett ki belőle, igazi gábor törzsfő, egyike azoknak a romáknak, akik az utóbbi években váltak sikeres üzletemberekké, akik több nyelvet beszélnek, bejárják egész Európát, autókkal, ékszerrel kereskedve. Akiknek azért a marosvásárhelyi uszodában ki kell várniuk a sorukat most is a fehérek mögött. Csak annyit akartam mondani, hogy köszönöm – biccentett a férfi, és a hatalmas autóval halkán tovaúszott, akár egy szűk tengeröblbe tévedt cet.

72

– Büdösek vagytok, nem is értem, hogy engedhetnek be titeket ide! Mindenre ráteszitek a kezeteiket, terjesztitek a betegségeket. Olyanok vagytok, mint a patkányok. Patkányfogót használunk, ti meg itt flangáltok a többi rendes ember között, szabadon – nem mondhatom, hogy kiabált a kipirult orrú férfi a városvégi bevásárlóközpont kasszái előtt. Inkább csak határozott, magabiztos hangon beszélt, úgy, hogy mindenki pontosan értse. A tele kosarakkal sorukra várók, a kasszák mögött szorgoskodó eladók és az az alacsony növésű, csípőficamos nő, sápadt, sebhelyes arcú fiával, akihez beszélt. A nő kosarában három palack ásványvíz és egy doboz olcsó nápolyi szelet volt. A fekete ruhás férfit, akinek hátán öles betűkkel volt írta, hogy „Biztonsági szolgálat”, mosolyogva nézett. Mintha a férfi neki panaszkodna dühöngve a köszvényéről, az aranyeréről vagy a házasságát megnyomorító, kezelhetetlen impotenciájáról. Elnézően, vigasztalóan bólogatott a kis nő a szidalmakhoz.

– Igaza van! Milyen jól mondja – ismételtette lány hangon, közben azért rendületlenül tolta maga előtt a kosarát, és elszánta magát: nem engedi, hogy kidobják, kiszorítsák a sorból, túl fog jutni az akadályon, a kasszán, megszerzi, amit muszáj megszereznie: a három palack vizet. „Tudja, a másik gyerelem – magyarázta nekem – kórházba’ van.” Kevert nyelven beszélt, valami számomra ismeretlen roma dialektust használt, román és magyar szavakkal tűzdelve. A kétéves gyereknek valami gyomorproblémája van, azért kell neki az ásványvíz, nem ihatja a kórházi csapvizet: ezt hámoztam ki a szavaiból. A kiabáló férfi végül elhalkult. Talán azért, mert a sorban állók makacsul, már-már támadólag észre sem vették, elnéztek a feje fölött, vagy a cipője orrát

célozták a tekintetükkel. Vagy azért, mert a kis sánta asszony mórifikálása, bólogatása mégiscsak megnyugtatta. Aztán elkullogott, csak messziről fordult vissza még egyszer az öklét rázva: – Legközelebb kidobatom magukat az összes betegségükkel együtt! – mondta immár a sörösdobozok között, az italtöltő mögül, aztán eltűnt. A csípőficamos nőnek nem volt elég pénze a három palack vízre és a legolcsóbb nápolyira. A sebhelyes arcú gyerek kérés nélkül indult vissza a nápolyival a polchoz. Szeme se rebtent: fekete tekintetét belefúrta a távol ködlő jövőbe, nem tudtam kiolvasni belőle semmit. Talán egyszer majd, remélem, hatalmas autóból néz rám ugyanilyen eltökéltséggel. Hátha nem kell majd akkor azt mondania: köszönöm.

Kifizettem a nápolyit végül, a kis asszony rám is elnézően mosolygott: ahogy mást az impotencia, az aranyér, a gyomorfekély, úgy kínoz engem is a lelkiismeret-furdalás. Néhány lej a makacsul hallgató sorban, a kassza előtt, egy idő előtt átadott nedves uszodai öltöző, és máris enyhül ez a fránya baj. Hosszan figyeltem, ahogy a fiával egymásba kapaszkodva eltűnnek a februári ködben. A kacskala lábak nehezen követték a fürge gyereklepteket, de azért mentek rendületlenül a kórház felé. Tíz-tizenöt perces autót, hegynek fel, ilyen csípővel és kifordult bokával, görbe háttal órákba telhet ugyanaz a táv. Hogy várhat rájuk a két éves gyomorhajos, hogy megkapja az napi jutalmát, ajándékát, a három palack vizet. Hogy hordott ki két gyereket ez az asszony ebben a születésétől fogva torz, alig működő testében? És honnan jön ez a higgadt, mély és méltóságteli hang, amely az alamizsnát, a szidalmat, a megaláztatást ugyanazzal a rendületlen erővel suhintja félre? Ki ez a törpe óriás, aki körül így összezsugorodunk mind, beletöppedünk a saját kisszerűségünkbe, tehetetlenségünkbe?

„Úgy kerülgeti, mint felbérelt cigány a marmonkannát” – ezt a cikkcímet már a bevásárlóközpontos affér után hazatérve olvasom az ellenzéki, kormánykritikus, emberi jogilag tudatos és érzékeny sajtóban. Uniós pályázati csalásról írnak a tényleg kedves kollégák, arról, hogy szerveztek kamu sportnapokat egymillió euróból a vidéken élő, szegény, roma (naná) embereknek. Laza, vicceskedő összefoglaló, a nevetséges ügyet leleplező fotókkal. Bonyolult történet is lehetne az uniós korrupcióról, az európai források körüli összeviesszaságról, átláthatatlanságról. De a cikk nem az, az egyetlen üzenet, ami a gyors kattintásokkal átjön: a „cigányok lopnak”, a „cigányok hülyék”, húgyért-szarért bármire képesek.

Heves, szakmai vita kezdődik, ha szakmainak lehet nevezni azt, amelyben a legsúlyosabb érv az: „ne legyél már annyira érzékeny”, vagy az, hogy „nem viszed te kicsit túlzásba a polkorrektet?”. Hát nem értem, hogy kell egy frapáns cím, ami hozza a kattintást? És tényleg, mennyire viccesek ezek a videók a sárban, ganéban szerencsétlenkedő szakadt főszerokkal. Hol hagytam a humorom? Ne legyél már olyan búvalbaszott picca – hangzik a másik szakmai érv. Milyen jó, hogy van még magyar sajtó, és abban szerkesztőségi viták, ugye. Hogy a rasszista kormányzati propagandával szemben van még magyar ellenzéki nyilvánosság. Ez volna az, amibe nem férnek bele a búvalbaszott piccsák polkorrekt nyenyerezései.

Na most kéne felállni, becsukni az ajtót, letenni a klaviatúrát. De legalábbis megtanulni azt a megbocsátóan gúnyos hangsúlyt, azt a vesébbe látó, kíméletlenül mosolygó tekintetet.